

DOI: 10.17164/EK.2015.003

43-53. oldal

ERDÉSZETI RÉSZVÉNYTÁRSASÁGOK ÁTLÁTHATÓSÁGA 2014-BEN

Facskó Ferenc

Nyugat-magyarországi Egyetem, Erdőmérnöki Kar

Kivonat

Az alábbi publikáció egy olyan vizsgálat eredményeit foglalja össze, amely az átláthatóság megvalósulását vizsgálja az erdőgazdasági részvénytársaságok között. Összességében az a megállapítás tehető, hogy az erdészeti részvénytársaságok eredményei az országos átlag körüliek. A honlapok információtartalom szerint polarizáltak: a weboldalak legtöbbszörre igaz, hogy vagy nagyon információ-gazdag vagy nagyon információ-szegény. Az is kijelenthető, hogy azok a weboldalak, amelyek nem felelnek meg a törvényi előírásoknak, nagy valószínűséggel az egyéb információk megjelenítésében is gyengén teljesítenek.

Kulcsszavak: vállalati honlap; törvénytisztelet; átláthatóság; információs indexek

THE TRANSPARENCY OF FORESTRY COMPANIES IN 2014

Abstract

The following report summarizes the results of a study which examined the level of transparency among state-owned forestry companies. Overall, it was discovered that value of forestry companies are around country average. The information content of forest company websites can be assigned to two categories: a wealth of information or very little information. It can be said that companies that do not meet their legal requirements are also more likely to provide little information or information of poor quality on their websites.

Keywords: corporate website; respect for law; transparency; information indices

BEVEZETÉS

Az állami tulajdonú vállalatok átláthatósága megteremtésének célja kettős. Egyrészt a közpénzek elköltésének átláthatósága és ellenőrizhetősége alapvető feltétele a hatékony kormányzásnak, a kormányzati kiadásokat is érintő tényalapú döntéshozatalnak. Másrészt fontos, hogy az adófizetők képesek legyenek nyomon követni, adóforintjaik miként hasznosulnak, továbbá ismerhessék meg a közpénzek felhasználásáról szóló adatokat. Csak így tudnak ugyanis megalapozottan véleményt alkotni arról, hogy egy adott állami vállalatnál lekötött tőke nem lenne-e hasznosabb a társadalomnak, ha egy másik közfeladat vagy közpolitika teljesítésére használnák. Ahhoz, hogy ezen adatok az állampolgárok széles

Levelező szerző/Correspondence:

Facskó Ferenc, H-9400 Sopron, Ady Endre u. 5.; e-mail: ffacsko@emk.nyme.hu

köre számára közvetlenül elérhetőek legyenek, célszerű ezeket egységes és felhasználóbarát módon közzétenni az állami tulajdonú vállalatok honlapján.

Az antikorrupciós fellépés szabályait tartalmazó törvények, előírások viszonylag új keletűek a fejlett országok törvénykezési gyakorlatában. A törvények illetve módosítások legtöbbször 2006 utáni. Külön átláthatósági, illetve antikorrupciós törvénykezés nem jellemző, de található erre is példa: egyrészt az angolszász (The Financial Transparency Regulations, 2009; Conflict of Interests Act, 2006), másrészt a francia szabályozásban (Loi 93-122, 1993). A magyarországi érvényes szabályokat két törvény tartalmazza:

- 2011. évi CVIII. törvény a közbeszerzésekről

Ez a törvény a közbeszerzési eljárásokat és az azokhoz kapcsolódó jogorvoslatot szabályozza, a közpénzek ésszerű és hatékony felhasználása és nyilvános ellenőrizhetőségének megteremtése, továbbá a közbeszerzések során a verseny tisztaságának biztosítása érdekében.

- 2011. évi CXII. törvény az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról

A törvény célja az adatok kezelésére vonatkozó alapvető szabályok meghatározása annak érdekében, hogy az adatkezelők tiszteletben tartsák a természetes személyek magánszféráját, valamint megvalósuljon a közügyek átláthatósága, a közérdekű és a közérdekből nyilvános adatok megismeréséhez és terjesztéséhez fűződő jog érvényesítésével.

Az uniós előírások sem túl régiek. Az EU célja az, hogy a transzparens működés kritériumait – az állami vállalatok adatközlési gyakorlatára, átláthatóságára vonatkozó szabályozás mellett – az uniós alapok felhasználására is kiterjessze.

ANYAG ÉS MÓDSZER

A kutatás lényegi része a részvénytársaságok honlapjának vizsgálata, amelynek során a cégek oldalain lévő információkat térképeztem fel, különös tekintettel a jogszabályok által előírt közzételek teljesülésére, valamint az átláthatóság és nyitottság szempontjából fontos információk jelenlétére.

A vizsgálatom a Transparency International (TI) által kidolgozott módszertanra alapozva (Makó és Tóth 2014), azt némileg leegyszerűsítve készítettem: néhány, az erdészeti részvénytársaságok esetében irreleváns és/vagy értelmezhetetlen jellemzőt nem értékeltem. A felmérés alapján a következő mutatókat vezettem le:

- *TörvényTiszteletli Index* (TTI): azt mutatja, hogy az adott vállalat a honlapján szereplő információk és adatok alapján mennyiben felel meg az állami vállalatokra nézve kötelező törvényi előírásoknak (2011. évi CXII. törvény 1. melléklete: Általános közzétételi lista; 2011. évi CVIII. törvény 31. §: a Közbeszerzési Hatóság által működtetett Közbeszerzési Adatbázisban vagy a saját honlapon közzéteendő információk listája).

A vállalat hivatalos neve, székhelye, postai címe, telefon- és telefaxszáma, elektronikus levélcíme, honlapja. Szervezeti felépítés a szervezeti egységek megjelölésével, azok feladatkörei. Vezetőre vonatkozó információk (név, e-mail cím, telefonszám, beosztás), fizetés, prémium. Szervezeti egységek vezetőire vonatkozó információk (név, e-mail cím, telefonszám, beosztás), fizetés, prémium. Információ a felügyelőbizottsági tagokról, fizetés, prémium. A vállalatra vonatkozó – feladatát, hatáskörét és alapte-

vékenységét meghatározó – alapvető jogszabályok, közjogi szervezetszabályozó eszközök teljes szövege. A szervezeti és működési szabályzat (SZMSZ) teljes szövege. A közérdekű adatok megismerésére irányuló igények intézésének rendje. A vállalat kezelésében lévő közérdekű adatok felhasználására, hasznosítására vonatkozó általános szerződési feltételek (ÁSZF). Éves költségvetés, eredmény kimutatás, vagy éves költségvetési beszámoló. A foglalkoztatottak létszámára és személyi juttatásaira vonatkozó összesített adatok. Az államháztartás pénzeszközei felhasználásával, az államháztartáshoz tartozó vagyonnal történő gazdálkodással összefüggő, ötmillió forintot elérő vagy azt meghaladó értékű árubeszerzésre, építési beruházásra, szolgáltatás megrendelésre, vagyonértékesítésre, vagyonhasznosításra, vagyon vagy vagyoni értékű jog átadására, valamint koncesszióba adásra vonatkozó szerződések megnevezése (típusa), tárgya; a szerződést kötő felek neve, a szerződés értéke; határozott időre kötött szerződés esetén annak időtartama. Közbeszerzési eljárás alapján megkötött szerződések. Éves közbeszerzési terv. Éves statisztikai összegzés a közbeszerzésekről.

- **Kemény Információk Indexe (KII):** túlmutat a törvényben előírt, kötelező adatszolgáltatáson; olyan változókat tartalmaz, amelyek számszerűek és/vagy mérhető adatot közölnek.

Vezető fizetése. Vezető prémiuma. Felügyelőbizottsági tagok fizetése. Alaptevékenységgel kapcsolatos vizsgálatok, ellenőrzések nyilvános megállapításai. Közérdekű adatok hasznosítására irányuló szerződések listája. Éves költségvetés, eredmény kimutatás, vagy éves költségvetési beszámoló. Közbeszerzési eljárás alapján megkötött szerződés. Éves közbeszerzési terv. Éves statisztikai összegzés a közbeszerzésekről.

- **Gazdasági Mutatók Indexe (GMI):** a vállalat pénzügyi, gazdasági, számszerű adatait jellemzi.

Vezető fizetése. Vezető prémiuma. Szervezeti egységek vezetőinek fizetése. Szervezeti egységek vezetőinek prémiuma. Felügyelőbizottsági tagok fizetése. Felügyelőbizottsági tagok prémiuma. Számviteli törvény szerinti beszámoló vagy éves költségvetés beszámolója. Az államháztartás pénzeszközei felhasználásával, az államháztartáshoz tartozó vagyonnal történő gazdálkodással összefüggő, ötmillió forintot elérő vagy azt meghaladó értékű árubeszerzésre, építési beruházásra, szolgáltatás megrendelésre, vagyonértékesítésre, vagyonhasznosításra, vagyon vagy vagyoni értékű jog átadására, valamint koncesszióba adásra vonatkozó szerződések megnevezése (típusa), tárgya; a szerződést kötő felek neve, a szerződés értéke; határozott időre kötött szerződés esetén annak időtartama. Beszerzési szerződések. Nem alapfeladat ellátására (támogatásra) fordított, ötmillió forintot meghaladó értékű kifizetések szerződésai. Nem normatív támogatások. Az Európai Unió támogatásával megvalósuló fejlesztések leírása. Az Európai Unió támogatásával megvalósuló fejlesztésekre vonatkozó szerződések. Beszerzési szabályzat. Üzleti terv.

- **Általános Információk Indexe (ÁII):** az általános információkhoz való hozzáférés mutatója.

Elérhető-e a honlap valamilyen idegen nyelven (angol, német, egyéb)? Van-e keresőmotor a honlapon? Van-e oldaltérkép? A vállalat hivatalos neve, székhelye, postai címe, telefon- és telefonszáma, elektronikus levélcíme, honlapja. Szervezeti felépítés a szervezeti egységek megjelölésével, azok feladatkörei. A vezetőre vonatkozó információk (név, e-mail cím, telefonszám, beosztás), fizetés, prémium. Szervezeti egységek vezetőire vonatkozó információk (név, e-mail cím, telefonszám, beosztás), fizetés, prémium. Ügyfélkapcsolati vezetőkre vonatkozó információk (név, e-mail cím, telefonszám, beosztás). Testületi szerv létszáma, összetétele, tagjainak neve, beosztása, elérhetősége. A közfeladatot ellátó szerv irányítása, felügyelete vagy ellenőrzése alatt álló, illetve alárendeltségében működő más közfeladatot ellátó szerv adatai. Többségi tulajdonban álló, illetve részvétellel működő gazdálkodó szervezet adatai (név, elérhetőség, székhely, tevékenységi kör, részesedés mértéke, képviselőjének neve). Közalapítványok adatai. Társaság által alapított lapok adatai (név, cím, kiadó neve, címe, főszerkesztő neve). Tulajdonosi és felügyelő szervre vonatkozó adatok. Alapvető jogszabályok, közjogi

szervezettszabályozó eszközök. SZMSZ, adatvédelmi és adatbiztonsági szabályzat. Közszolgáltatások (név, tartalom, igénybevétel rendje, fizetett díj mértéke, adott kedvezmények). Adatbázisok, nyilvános kiadványok, hirdetések, közlemények, pályázatok, ezek típusa. Alaptevékenységgel kapcsolatos vizsgálatok, ellenőrzések nyilvános megállapításai. Közérdekű adatok kezelésére vonatkozó információk, eljárásrend, statisztikai adatszolgáltatás, egyedi közzétételi lista. Koncesszióról szóló törvényben meghatározott nyilvános adatok (pályázati kiírások). Küldetésnyilatkozat.

A vizsgálataimat kiegészítettem egy plusz szemponttal is, amely a tartalom mellett a megjelenést, a formát vizsgálta. Bár a weboldalak felépítésére, kinézetére nem léteznek szabványok, de mára már kialakultak olyan szokások – nevezhetjük kváziszabványnak is őket –, amelyeket „illendő” betartani. Az általam definiált mutató:

- **WebErgonómiai Index (WEI):** a weboldalak könnyű olvashatóságának, használhatóságának mutatója.

Kéretlenül felbukkanó ablak. Oldalak mérete. Kinyomtatott oldal kinézete. Linkek felismerhetősége. Linkek érvényessége, helyessége. Nyelvhelyesség. Céges arculat. „Szabványos” felépítés. Navigáció az oldalak között és egy oldalon belül. Honlap színvilága.

A vizsgálat kérdőíve és a fentiekben definiált mutatók kiszámításának algoritmusát megtekinthető a következő link mögött: http://bit.ly/Kodutasitas_es_Mutatok.

A TI a hivatkozott vizsgálatban (Makó és Tóth 2014) hatvanhat állami tulajdonú céget elemzett. Azokat a társaságokat vizsgálták, amelyek a nemzeti vagyonról szóló 2011. évi CXCVI. törvény 2. mellékletében felsorolt, melyek a jogszabály szerint nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű nemzeti vagyonnal gazdálkodó cégek. Ezek között az összes hazai erdészeti részvénytársaság szerepel, vagyis a vizsgált halmaz harmadát az erdőgazdaságok tették ki. A vizsgálatomban kiemeltem őket, és összehasonlítom a TI vizsgálatának eredményével.

A jellemzés a 2014. év végi állapotot mutatja, az elemzés 2014 novemberének második felében készült. A vizsgálat pilot-projektjeként az Alföldi Erdőkért Egyesület erdőgazdasági tagjainak elemzését végeztem el (Facskó 2014). Az akkor végzett adatgyűjtésem tapasztalata az volt, hogy a kérdésekre adható válaszok – bár azok *igen* vagy *nem* formájúak – nem minden esetben egyértelműen eldönthetőek, a megítélésük szubjektív. Emiatt úgy döntöttem, hogy az összes erdőgazdaság vizsgálatát többszörös értékeléssel végzem el. A kérdőíveket 58 személy – az Erdőmérnöki Karon az Informatika tárgyat teljesítő hallgató – töltötte ki. Az egyes részvénytársaságokra legalább kettő, maximum négy értékelés esett. Abban az esetben, ha az egyes szempontoknál nem ugyanazt a minősítést kapták a cégek, akkor a többségi véleményt vettem a mérvadónak. Ha a válaszok száma fele-fele arányban oszlott meg, akkor az én felülminősítésem döntött.

EREDMÉNYEK ÉS AZOK MEGVITATÁSA

A vizsgált nyolcvannégy mutató közül az 1. ábrán bemutatok néhányat. A kiválasztás szempontja nem szakmai ok, hanem én is azokat választottam ki, mint a TI Magyarország 2014. márciusi kiadványában közölte. Így hasonlítani tudtam az erdészeti ágazatot az országos átlaghoz. (Az oszloppárok közül a felső, sötétebb az erdészeti cégek átlagát, az alsó, világosabb az országos átlagot mutatja.) Az adatsor az erdőgazdaságok értékei csökkenő sorrendben rendezettek, így feltűnő, hogy a teljes halmaz és az erdészeti részvénytársaságok jellemzői mennyiben különböznek.

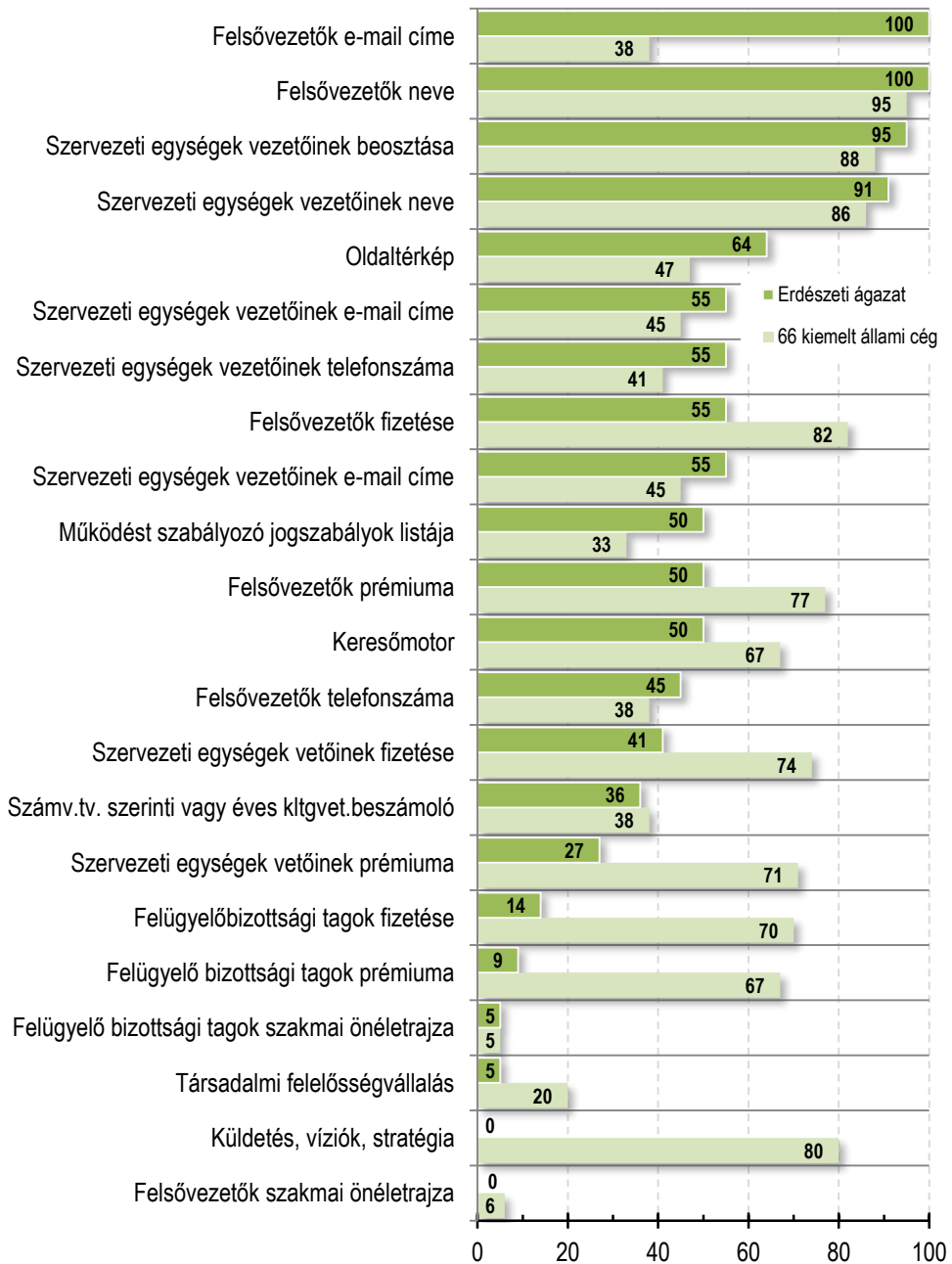
A bemutatott jellemzők közül szinte mindegyikben alul teljesítenek az erdőgazdálkodást folytató társaságok. Néhánynál (vezetők megnevezése, elérhetősége) mutatkozik csak fölény, bár ezekkel kapcsolatban szükségesnek tartom megjegyezni, hogy a megítélésem ennél a mutatónál megengedő volt: személyes elérhetőségnek minősítettem azt is, ha a honlapon nem csak egy általános e-mail cím, központi telefonszám volt megtalálható, hanem a titkárságé is. Megjegyzem, hogy előfordult olyan cég is, amely az e-mail címei közül egyet sem szerepeltet honlapján, pusztán egy üzenőfelület van.

A vezető tisztségviselők fizetését a cégek 40 százaléka, prémiumát minden negyedik cég tette közzé, viszont a szakmai önéletrajz semmilyeniknél sem található.

Oldaltérkép az esetek kétharmadánál, keresőmotor pedig felénél található meg a honlapon, pedig ezek az eszközök nagyban segítenék a 2011. évi CVII. és CXII. törvények által közzétételre előírt információk megismerését.

A törvény szerinti beszámoló vagy éves költségvetési beszámoló a cégek harmadánál, a működést szabályozó jogszabályok listája minden második honlapon, teljes szövegű SZMSZ alig negyedénél lelhető fel.

A társadalmi felelősségvállalás témakörben minimális mértékben lehet adatokat találni: csak a cégek 5 százaléka számol be ilyen tevékenységről. Sajnos küldetésnyilatkozatot sehol sem találni. Nézetem szerint e két, utolsóként említett információ hangsúlyos megjelenítésével növelni lehetne az ágazat társadalmi befogadottságát.

1. ábra: Néhány vizsgált jellemző teljesülése
 Figure 1: Occurrence of some characteristics

1. táblázat: Az indexek értékei és összefoglaló statisztikái
 Table 1: Indices and summary statistics

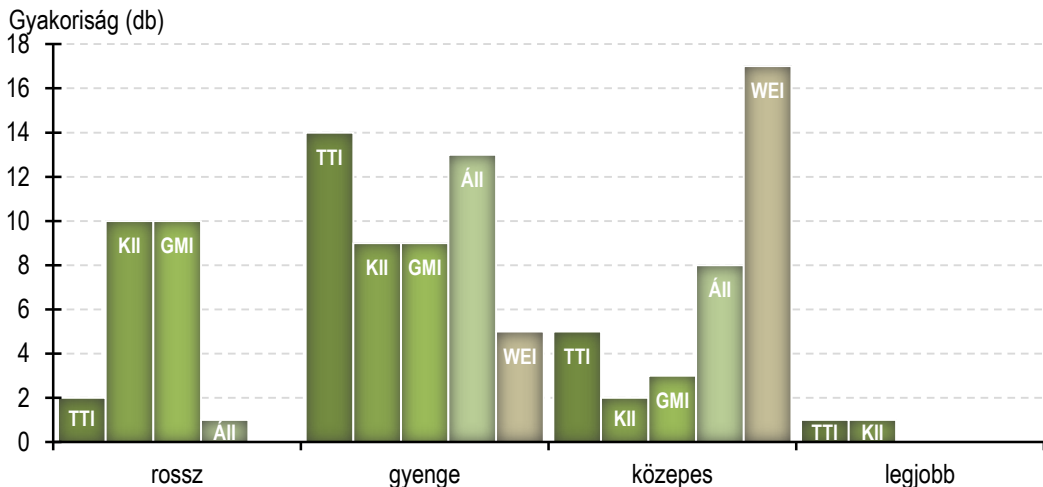
		Tartalmat jellemző mutatók				Formai
		TTI	KII	GMI	ÁII	WEI
Erdészeti zártkörűen működő részvénytársaságok		↑63,2	22,2	26,7	↑66,2	↑75,0
		30,4	↓0,0	↓6,7	48,8	↑75,0
		43,5	33,3	22,7	42,8	↑75,0
		41,2	33,3	13,3	↑66,0	↑68,8
		50,0	22,2	26,7	↑62,7	↑68,8
		43,1	↑44,4	26,7	51,7	↑68,8
		↑51,0	33,3	↑46,7	49,2	↑68,8
		↑59,8	↑44,4	40,0	48,3	↑68,8
		↓27,9	22,2	↓0,0	45,3	↑68,8
		47,8	↑44,4	38,7	57,3	62,5
		44,1	↑44,4	40,0	48,6	62,5
		59,8	↑55,6	40,0	41,5	62,5
		↑82,9	↑77,8	↑64,0	↑64,9	56,3
		45,5	33,3	42,7	53,7	56,3
		41,2	33,3	↑53,4	↓29,2	56,3
		↓21,6	↓0,0	↓6,7	↓25,3	56,3
		34,9	22,2	24,0	↓23,5	56,3
		58,8	↑55,6	↑60,0	51,7	↓50,0
		34,7	↓0,0	22,7	39,8	↓50,0
		↓27,4	↓0,0	↓0,0	40,3	↓43,8
29,5	11,1	10,7	47,1	↓37,5		
↓22,5	↓0,0	13,3	↓27,6	↓37,5		
Minimum	Erd. ág.	21,6	0,0	0,0	23,5	37,5
	66 áll. cég	5,9	0,0	0,0	5,9	
Maximum	Erd. ág.	82,9	77,8	64,0	66,2	75,0
	66 áll. cég	94,1	88,9	73,3	76,8	
Átlag	Erd. ág.	44,9	29,2	27,3	48,7	61,5
	66 áll. cég	45,8	37,9	42,3	28,7	
Medián	Erd. ág.	43,3	33,3	26,7	48,4	62,5
	66 áll. cég	44,1	33,3	46,7	25,1	
Szórás	Erd. ág.	15,5	21,7	18,8	12,1	10,9
	66 áll. cég	22,4	23,4	21,7	15,9	

Megjegyzés: A táblázatban a ↑ a felső az ↓ az alsó kvintilisbe (20%-ba) való tartozást mutatja.

Az 1. táblázatban bemutatam a részvénytársaságok mutatóit (TTI, KII, GMI, ÁII, valamint WEI). Az adatokat a webergonómiai index (WEI) alapján rendeztem sorba, így biztosítottam a vizsgálatba vontak anonimitását. Azért ezt az indexet választottam, mert a tartalmat jellemző értékek közül ennek a legmagasabb az átlagpontszáma, és legalacsonyabb a szórása. Az öt mutató értékét, hogy azok összehasonlíthatóak legyenek a [0; 100] intervallumra normalizáltam, ahol 0 jelenti a nem megfelelést, a 100 pedig a legjobb értékét, a teljes megfelelést. A honlapok vizsgálata során képzett indexek esetében az értékelési metódus négy csoportba sorolja a vállalatokat:

1. csoport: a legrosszabb eredményt mutatók, amelyeknél az index értéke maximum **25**,
2. csoport: gyengén teljesítők, **25,01** és **50** közötti összértékkel,
3. csoport: közepesre vizsgázók, az **50,01** – **75** tartományból,
4. csoport: legjobb teljesítményt elérők, **75**-öt meghaladó indexértékkel.

A kategóriákat színeikkel kiemeltem az 1. táblázatban. A kövér szedés a tételes listánál a szélsőértékeket jelzi. A kategóriák gyakorisági értékeit a 2. ábrán mutatom be.

2. ábra: Az erdőgazdálkodókra vonatkozó indexek kategóriánkénti megoszlása
Figure 2: Distribution of indices by category at forestry companies

Az 1. táblázatot és a 2. ábrát megvizsgálva egyértelműen kitűnik, hogy a tartalmat leíró mutatók esetében a legtöbb jellemzőnél gyengén teljesít az ágazat: az értékek legnagyobb része a rossz és a gyenge kategóriába tartozik. Egyik indikátornál sem fordul elő, hogy a legjobb teljesítményt mutató vállalatok csoportja lenne a legnépesebb, ebben a kategóriában csak egy-egy előfordulás jelenik meg. A vállalatok köre csak két mutató esetében tartalmazza a társaságok többségét (14 illetve 13 a 22-ből), azt is a gyenge kategóriában. Az azonban figyelemre méltó, hogy a törvényiszteleti index esetében a „rossz” minősítés minimális.

Ha az erdőgazdasági részvénytársaságok átlagértékeit viszonyítjuk a Transparency International által bemutatott magyarországi jellemzőkhöz, akkor azt a megállapítást tehet-

jük, hogy lényegesen nem tér el az ágazat az országos tendenciáktól. Az átlag és a medián esetében is gyenge kategóriába soroltatik. Az erdőgazdálkodók a TTI és a KII esetében az országos átlaghoz hasonló értéket produkáltak, míg az ÁII esetén annál jobbat, a GMI esetében pedig rosszabbat. Kedvező, hogy az értékek szóródása (terjedelem, szórás) az országos átlagnál kisebb. A formai megjelenést jellemző WEI értékei (átlag, medián, terjedelelem, szórás) a legkedvezőbb az öt származtatott érték közül: jellemzően a közepes kategóriába sorolhatóak.

A tartalmat jellemző indexek értékei nem teljesen függetlenek egymástól, ahogy ezt a Spearman-féle rangkorrelációs indexek is mutatják (2. táblázat). Az erdőszeti részvénytársaságok mutatói hasonló „lefutásúak”, mint a magyar átlag. A rangkorrelációs indexek azt mutatják, hogy a kapcsolat minden esetben szorosabb a közepesnél. A legerősebb kapcsolat a törvénytiszteleti index (TTI) és a gazdasági mutatók indexe (GMI) között van – ez persze nem meglepő, mert a tartalmuk között átfedés van. A leggyengébb kapcsolatot a gazdasági mutatók indexe (GMI) és az általános információs index (ÁII) között mutatható ki.

2. táblázat: A mutatók páronkénti rangkorrelációs indexei (Spearman-féle rangkorreláció)
Table 2: Pairwise rank-correlation of indices (Spearman's rank correlation)

Indexek		TTI	KII	GMI	ÁII
KII	Erd. ág.	0,859			
	66 áll. cég	0,915			
GMI	Erd. ág.	0,891	0,881		
	66 áll. cég	0,779	0,789		
ÁII	Erd. ág.	0,866	0,709	0,609	
	66 áll. cég	0,804	0,709	0,630	
WEI	Erd. ág.	0,247	0,216	-0,107	0,528

A tartalmi mutatókra elvégzett t-próba azt mutatja, hogy a kimutatott összefüggés nem a véletlen hatása. 0,5%-os tévedési valószínűség mellett: $t_{0,995} = 2,845$. Az általános információs index (ÁII) és a gazdasági mutatók indexe (GMI) között kimutatott leggyengébb korreláció esetében is fennáll $t' > t_{0,995}$ reláció: $3,347 > 2,845$.

Ezek alapján elmondható, hogy a különböző indexek által felállított rangsorok nagymértékben átfedőek, tehát ha az egy cég az egyik rangsorban jó helyezést ért el, akkor valószínűleg a másikban is jó a pozíciója. Ez az összefüggés fedezhető fel az 1. táblázat tételes adatait elemezve is. Ha véletlenszerűen kiválasztunk egy jellemzőt, és annak értéke jó, akkor nagy valószínűséggel legalább másik két érték is jó lesz abban a sorban, és fordítva. Az indexek „együtt mozgását” az is jellemzi, hogy a cégek több mint negyedénél legalább három érték együtt van vagy a felső (↑) vagy az alsó (↓) kvintilisben (1. táblázat).

A fentiekből az a következtetés vonható le, hogy a vállalati honlapok információtartalom szerint polarizálódnak. A weboldalak legtöbbször igaz, hogy vagy nagyon információ-gazdag vagy nagyon információ-szegény. Az is kijelenthető, hogy azok a weboldalak, ame-

lyek nem felelnek meg a törvényi előírásoknak, nagy valószínűséggel az egyéb információk megjelenítésében is gyengén teljesítenek.

A látványt jellemző webergonómiai index (WEI) és a tartalmi indexek közötti kapcsolat nagyon gyenge. Csak az általános információs index (ÁII) esetében haladja meg egy kevéssel a 0,5-ös értéket. Ennél a párosításnál mondható az, hogy 1%-os tévedési valószínűség mellett tekinthető szignifikánsnak a kimutatott összefüggés. A többi esetben már 10% fölötti tévedés lehetősége. A gazdasági mutatók indexe (GMI) esetében az még a 30%-ot meghaladja. Vagyis a formátum és a tartalom nincs összefüggésben egymással. Szerencsére, ez nem azt jelenti, hogy a weboldalak megjelenítése nem megfelelő minőségű, hiszen az 1. táblázatban látható, hogy ennek a mutatóknak a legjobb az értékei.

ÖSSZEFOGLALÁS

Ha egy állami szervezet nem könnyen hozzáférhető formában mutatja be a tevékenységével kapcsolatos adatokat, az az állam foglyul ejtésének tekinthető (Makó és Tóth 2014). A Transparency International Magyarország vizsgálata szerint a magyar állami vállalatok átláthatatlanok. A halmazból az általam kiemelt és megvizsgált erdészeti részvénytársaságok belesimulnak a magyar átlagba, a mutatóik alig különböznek az országos, hatvanhatos mintától. Némelyek még a tételes törvényt is sértik, mivel nem teszik közzé az éves költségvetési tervüket, a számukra releváns jogszabályokat, az SZMSZ és a szervezeti felépítés is hiányzik az internetes felületükről.

Mi lehet a megoldás? Az erdészeti részvénytársaságoknál először az átláthatóság hiányából adódó problémák létezését kell megismertetni és elfogadtatni – remélem, hogy ez a publikáció segítséget jelent ebben az irányban. Ez után kell következnie a törvényeknek való formális megfelelésnek, majd egy olyan szemléletváltásnak, amelynek nyomán a transzparencia, mint érték minden elemében áthatja a cégek működését. A változást időközönként megismételt monitorozással igyekszem majd felderíteni.

KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS

Ezúton szeretném kifejezni köszönetemet Dr. Horváth Tamás egyetemi adjunktusnak és Csókás Balázs intézeti mérnöknek, hogy lebonyolították az értékelő kérdőívek kitöltését, valamint a 20^{14/15}-ös tanév őszi szemeszterében az Informatika című tárgyat felvett azon hallgatóknak, akik a kérdőíveket kitöltötték. Ugyancsak köszönöm Dr. Gál Jánosnak az angol nyelvű szövegeknél végzett korrektúráját.

A dolgozat elkészítését az Agrárklíma.2 VKSZ-12-1-2013-0034 pályázat támogatta.

FELHASZNÁLT IRODALOM

2011. évi CVIII. törvény a közbeszerzésekről

2011. évi CXII. törvény az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról

Facskó F. 2014: Az Alföldi Erdőkért Egyesület erdészeti részvénytársasági tagjainak átláthatósága. In: Lipák L. (szerk.): Alföldi Erdőkért Egyesület Kutatói Nap XXII. Tudományos eredmények a gyakorlatban. Alföldi Erdőkért Egyesület, Kecskemét, 45-50. ISBN: 978-963-12-0848-1

Makó Á. és Tóth I. J. 2014: A magyar állami vállalatok átláthatósága, közzétételi követelményeknek történő megfelelése és integritása. Transparency International Magyarország Alapítvány. Kutatási jelentés. Budapest.

Érkezett: 2015. február 3.

Közlésre elfogadva: 2015. október 10.